

## СТ А Н О В И Щ Е

по конкурс за заемане на академичната длъжност **професор**  
в професионално направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Български език*,  
обявен в ДВ, в бр. № 56/ 23.06.2020 г.,

с кандидат: **Ана Иванова Кочева**, доктор, доцент в Института за български език  
„Проф. Л. Андрейчин“ при БАН

Автор на становището (член на НЖ): Радослав Михайлов Цонев, доктор, доцент в  
Югозападния университет „Неофит Рилски“

### **I. Обща характеристика на представените материали, на научната и научно-приложната дейност на кандидатката**

Доц. д-р Ана Иванова Кочева е единственият кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност **професор** в професионално направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Български език*, за нуждите на Секцията за българска диалектология и лингвистична география в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН, обявен в ДВ, в бр. № 56/ 23.06.2020 г.

Кандидатката притежава образователната и научна степен „доктор“ от 29.09.2011 г. Дисертационният ѝ труд е издаден като книга „За народната основа на старобългарския език. София: Буквица, 2012, 200 с. ISBN 978-954-92858-1-9“. Публикуван е и хабилитационният ѝ труд за доцент „Немски лексикални елементи в българските говори. София: Мултипринт, 2004, 228 с. ISBN 954-981-169-7“. Ана Иванова Кочева има изисквания стаж от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). От 1996 г. до 1999 г. е научен сътрудник III степен, от 1999 г. до 2011 г. е научен сътрудник II степен, от 2011 г. до 2013 г. е главен асистент д-р, а от 2013 г. и към момента е доцент в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН.

За участие в конкурса за **професор** доц. д-р Ана Кочева е представила следните материали: 1 основен хабилитационен труд-монография „Смесеният език на виенските българи. София: Буквица. 2017, 280 с. ISBN 978-954-92489-0-6“; 4 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus); 2 студии (в съавторство с И. Кочев), публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; 36 статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; 2 рецензии; 3 електронни и 7 научнопопулярни публикации. Кандидатката е участвала в 38 престижни научни конференции (от които 25 в чужбина) и в 9 международни и национални проекта (на 3 от тях е ръководител). Отбелязани са 46 цитирания на нейни публикации (от които 5 са в научни издания, реферирани в Web of Science и Scopus).

Доц. д-р Ана Кочева участва при изготвянето на многобройни атласи и карти. С голямо значение за българската (и не само) лингвогеография е нейното самостоятелно изследване „Българският език на ново място по света – карта с текст. София: БАН. 2016. ISBN 978-954-322-856-0“. Тя е един от авторите на колективните трудове „Карта на диалектната делитба на българския език – с текст. София: БАН. 2014. ISBN 978-954-322-763-1“, „Карта на диалектната делитба на българския език – с текст. Второ издание. София: БАН. 2016. ISBN 978-954-322-874-4“, „Дигитална карта на българските диалекти“ ([http://ibl.bas.bg/bulgarian\\_dialects/](http://ibl.bas.bg/bulgarian_dialects/)) и “Atlas Linguarium Europae (ALE), Volume I. 9, 2015 (carte de motivations). ISBN 978-606-16-0580-4”.

Ана Кочева е научен ръководител на редовната докторантка Ализа Халил (период на обучението: 01.10.2016 г. – 30.09.2019 г.) с дисертация на тема „Народни модели за назоваване на традиционни видове алкохолни напитки в българските говори“ – успешно отчислена с право на защита на 24. 10. 2019 г. Член е на 3 национални съвета, комисии, обществени организации и органи и на 1 редколегия (на списание, реферирано и индексирано в Scopus). Има многобройни (181) медийни изяви, популяризиращи дейността на БАН, на българската диалектология и езикознание.

Представените от Ана Кочева материали за конкурса значително надвишават националните минимални изисквания по чл. 29, ал. (1), ал. (2) и чл. 29б от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), съответно по чл. 60 и чл. 61 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) и са в съответствие с количествените показатели на изискванията по чл. 3, ал. (3), т. 4 на Глава втора от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за български език при БАН.

## **II. Основни научни и научно-приложни приноси**

Дългогодишната научноизследователска дейност в Секцията за българска диалектология и лингвистична география и богатата научна продукция на доц. д-р Ана Кочева в областта на диалектологията, лингвогеографията и социолингвистиката дават възможност да бъдат открити и обобщени редица научни приноси на кандидатката. Някои от тях са:

1. Хабилизационният труд е актуално и задълбочено изследване на езика на български имигранти. Това е първото цялостно описание на езиковите особености на българи, живеещи в чужбина. Кандидатката използва оригинална, разработена от нея, методика при анализиране на проблемите на билингвизма. Служи си с множество нови научни термини – фонолексикални интерференти (напр. *перзона*), морфолексикални интерференти (напр. *коректур*); дериватолексикални интерференти (напр. *нормал*), акцентнолексикални интерференти (напр. *хълбителе*); лексикосемантични интерференти (напр. *кирхешитойе*) и др. Емпиричният материал (значителен в количествено отношение и лично събран от авторката) е разгледан както от гледище на теоретичните постановки за същността и спецификите на разговорната реч, така и от социолингвистична гл.т. Приноси са изводите за степента на проникване на чуждите елементи от различни езикови равнища (фонетично, морфологично, синтактично и лексикално) в българската имигрантска реч и тяхното класифициране според проницаемостта (пропускателността) им; за превключването на кода и начините на

прекодиране; за приликите и отликите на смесения език на виенските българи с други подобни смесени езици; за неговия народностен характер и т.н.

2. С висока научна стойност са новаторските по своя характер лингвогеографски изследвания на доц. д-р Ана Кочева за разпространението на българския език на ново място по света. Те дават информация не само за местата, в които съществува, и начина, по който се използва българският език сред старата и новата емиграция, но съдържат и много ценни сведения за степента му на престижност в чуждата езикова среда, за броя на българоезичните мигранти, за необходимостта от подкрепа от държавните (административни, културни и др.) институции за неговото съхранение и т.н.

3. В своите проучвания Ана Кочева засяга проблеми и от историята на езика с оглед на историческата диалектология. Изключително ценни за българската лингвистика са доказателствата, препотвърждаващи българския народностен характер на Кирило-Методиевия език, с акцентирание върху значението на солунския диалект и многобройните (фонетични, граматични и лексикални) диалектни черти от този български говор, които са в основата на Кирило-Методиевата езикова норма.

4. Изследванията на кандидатката върху богат материал от устойчиви фразеологични сравнения (компаративи) в български и словенски език и върху митологичните и библейски фразеологични словосъчетания в европейските езици дават нов поглед върху близкосемантичните и структурните различия както между български и словенски, така и в общоевропейски план.

5. Изключително значим научен принос имат публикациите на Ана Кочева по въпроса за плурицентризма и писмено-регионалните кодификации и прекодификации на българския език. Особено актуални са те по отношение на писмено-регионалната норма в Република Северна Македония. Освен многобройните лингвистични примери в тях са включени и исторически свидетелства за общото национално самосъзнание, общото име, общия език, общата история и общите празници. За пръв път се подлага на корекция схващането, че т.нар. македонски книжовен език има собствена диалектна основа. Научно обосновано и с голяма стойност е заключението на Кочева, че цялата езикова история на македонския писмено-регионален вариант е само българска и че официалният му облик е изграден върху книжовния български език с допълнително, набързо наслагвани отделни диалектни (и регионални) особености, които целят да прикрият книжовния български първоизточник.

### III. Заключение

Доц. д-р Ана Иванова Кочева отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) и Правилника на Института за български език за придобиване на академичната длъжност *професор*. Научната продукция на кандидатката съответства тематично на профила на конкурса и съдържа значими научни и научно-приложни приноси. Убедено подкрепям присъждането на академичната длъжност *професор* на доц. д-р Ана Иванова Кочева, давам своя положителен вот и препоръчвам тя да бъде избрана от уважаемото научно жури и Научния съвет на Института за български език.